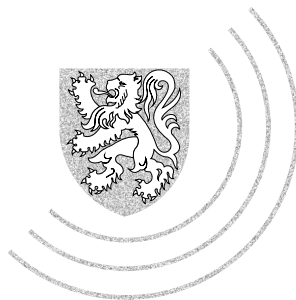

V L A A M S P A R L E M E N T

stuk **187** (2009-2010) – Nr. 4
ingediend op 27 januari 2010 (2009-2010)

Beleidsnota

Toerisme

2009-2014

Verslag

namens de Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur,
Decreetsevaluatie, Inburgering en Toerisme
uitgebracht door de heer Johan Verstreken

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Annick De Ridder.

Vaste leden:

mevrouw Karin Brouwers, de heren Jan Durnez, Ward Kennes, Jan Verfaillie;
de heren Frank Creyelman, Joris Van Hauthem, mevrouw Linda Vissers;
de heer Marnic De Meulemeester, mevrouw Annick De Ridder;
de heer Kurt De Loor, mevrouw Els Robeyns;
de heren Lieven Dehandschutter, Willy Segers;
de heer Marc Vanden Bussche;
de heer Bart Caron.

Plaatsvervangers:

mevrouw Vera Jans, de heer Jan Laurys, mevrouw Valerie Taeldeman, de heer Johan Verstreken;
de dames Katleen Martens, Marleen Van den Eynde, de heer Wim Wienen;
de heer Filip Anthuenis, mevrouw Marleen Vanderpoorten;
de dames Kathleen Deckx, Güler Turan;
de heer Bart De Wever, mevrouw Lies Jans;
de heer Peter Reekmans;
mevrouw Mieke Vogels.

Toegevoegde leden:

de heer Christian Van Eyken.

Stukken in het dossier:

- 187** (2009-2010) – Nr. 1: Beleidsnota
– Nr. 2 en 3: Met redenen omklede moties

INHOUD

I. Toelichting door de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand	5
1. Belangrijke feiten en cijfers met betrekking tot verblijfstoerisme en dagtoerisme	5
2. Strategische en operationele doelstellingen	6
3. Strategische doelstelling 1. De aantrekkings- en belevingswaarde van de toeristische bestemming(en) in Vlaanderen vergroten	6
3.1. Operationele doelstelling 1. Toekenning van financiële stimulansen via impulsprogramma's voor onder meer '100 Jaar Groote Oorlog', de kunststeden met inbegrip van Brussel, de kust en de Vlaamse regio's vanaf 2010	6
3.1.1. Kust	6
3.1.2. 100 jaar Groote Oorlog 2014-2018	6
3.1.3. Kunststeden met inbegrip van Brussel	7
3.1.4. Vlaamse regio's met toeristisch potentieel	7
3.2. Operationele doelstelling 2. De verdere ontwikkeling van sterke productlijnen in Vlaanderen	7
3.2.1. Fietsen	7
3.2.2. Wandelen	7
3.2.3. Ruiters	8
3.2.4. Erfgoed	8
3.2.5. Watertoerisme	8
3.2.6. Toeristisch onthaal	8
3.2.7. MICE	8
3.3. Operationele doelstelling 3. De uitvoering van een efficiënt evenementenbeleid	9
4. Strategische doelstelling 2. Stimuleren van het toeristisch ondernemerschap	9
4.1. Operationele doelstelling 1. De uitbouw van sterke partnerschappen met de private en publieke actoren	9
4.2. Operationele doelstelling 2. De implementatie, evaluatie en handhaving van de toeristische decreten	9
4.3. Operationele doelstelling 3. Sectorgericht ondernemen	9
5. Strategische doelstelling 3. De realisatie van een krachtig marketingbeleid per macroproduct met het oog op een hoger economisch rendement	10
5.1. Operationele doelstelling 1. Nieuw buitenlandmarketingplan voor buurlanden, secundaire en tertiaire markten	10
5.2. Operationele doelstelling 2. Een sterke coördinerende rol voor Toerisme Vlaanderen bij de binnenlandmarketing	10
6. Strategische doelstelling 4. De volwaardige participatie aan toerisme voor iedere Vlaming mogelijk maken	10

6.1. Operationele doelstelling 1. Een betaalbaar aanbod voor mensen die in armoede leven	10
6.2. Operationele doelstelling 2. Een toegankelijk aanbod voor mensen met een handicap, ouderen en zieken	11
6.3. Operationele doelstelling 3. Een ruimer aanbod voor jeugd en jongeren	11
6.4. Operationele doelstelling 4. Een aantrekkelijk aanbod voor gezinnen met kinderen	11
6.5. Operationele doelstelling 5. Een duurzaam patrimoniumbeleid door Toerisme Vlaanderen	11
7. Strategische doelstelling 5. De efficiëntie en effecten van het werk van de toeristische overheden verhogen	12
7.1. Operationele doelstelling 1. Het herstructureren van het toeristisch beleid op Vlaams niveau	12
7.2. Operationele doelstelling 2. Het afstemmen, overleggen en samenwerken met andere lokale besturen en partners	12
7.3. Operationele doelstelling 3. De opmaak van een geïntegreerd strategisch beleidsplan voor het toerisme in Vlaanderen	12
II. Vragen en opmerkingen van de commissieleden	12
1. Tussenkoms van de heer Marnic De Meulemeester	12
2. Tussenkoms van de heer Johan Verstreken	14
3. Tussenkoms van de heer Ward Kennes	16
4. Tussenkoms van de heer Marc Vanden Bussche	17
5. Tussenkoms van mevrouw Els Robeyns	18
6. Tussenkoms van de heer Lieven Dehandschutter	19
7. Tussenkoms van mevrouw Annick De Ridder	20
III. Antwoorden van de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand	20
IV. Met redenen omklede moties	25

De Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Decreetsevaluatie, Inburgering en Toerisme besprak op 5 januari 2010 de beleidsnota Toerisme 2009-2014, ingediend door de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand.

I. TOELICHTING DOOR DE HEER GEERT BOURGEOIS, VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR, INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND

De *minister* verklaart dat de beleidsnota tot stand is gekomen op basis van het regeerakkoord en het onderdeel Toerisme uit het actieplan van de Vlaamse Regering Vlaanderen in Actie (ViA).

Bovendien werd rekening gehouden met de standpunten en insteek van zowel publieke als private actoren uit de toeristische sector en van politiek betrokkenen, met name de gedeputeerden bevoegd voor Toerisme.

1. Belangrijke feiten en cijfers met betrekking tot verblijfstoerisme en dagtoerisme

De minister onderstreept het belang van toerisme in Europa en de wereld. Er zijn 992 miljoen internationale aankomsten en een verwachtingspatroon van continue groei voor de sector, globaal 3 percent en voor Europa iets lager tot 2020. Toerisme is gevoelig voor externe factoren, zoals de terrorismedreiging, de SARS-epidemie en de economische crisis. Toch ziet de minister de gunstige groei-indicatie als een opsteker en een leidraad bij het uitzetten van de beleidslijnen. In de periode 2004-2008 haalde Vlaanderen nagenoeg de Europese groeicijfers. Voor de kunststeden beliep de groei ongeveer 14,6 percent, wat neerkomt op een gemiddelde van 3 percent, voor de regio's op 12 percent. De Vlaamse kust kende in dezelfde periode een terugval met 16 percent.

Het totaal aantal overnachtingen in Vlaanderen bedraagt 28,3 miljoen, netjes verdeeld over binnenlands en buitenlands marktaandeel. De kust staat in voor zowat 80 percent van het binnenlandse aandeel, het buitenlandse moet het voor bijna 82 percent van de kunststeden hebben. De gemiddelde verblijfsduur ligt aan de kust hoger dan in de kunststeden, maar daar wordt wel veel meer gependeld: gemiddeld 143 euro per nacht, terwijl dat aan de kust ongeveer 65 euro bedraagt en in de regio's plusminus 62 euro per persoon. Er blijft een piek in de zomermaanden en een dalmoment in januari, met daartussen de zogenaamde schoudermaanden. Alle actoren spannen zich ten volle in om ook die periodes te optimaliseren.

Ook dagtoerisme blijft belangrijk, met ongeveer 45 miljoen daguitstappen door Belgen. Veertig miljoen daarvan blijven in het binnenland. De kust trekt 16 tot 19 miljoen dagtoeristen. Dagtoerisme is een stabiele factor en heeft aan belang gewonnen in de periode van economische crisis.

De toeristische sector is een grote werkgever en staat in voor ongeveer 5 percent van de loontrekkende jobs en een even groot aandeel zelfstandigen. Het is een arbeidsintensieve sector met een aanzienlijk belang voor de groeiemarkt Vlaanderen.

Het toerisme en de recreatieve sector vertegenwoordigden aan omzet in 2007 respectievelijk 17,4 miljard euro en 1,1 miljard euro.

2. Strategische en operationele doelstellingen

Er zijn vijf strategische doelstellingen die vervolgens in operationele doelstellingen worden uitgesplitst.

Een eerste strategische doelstelling is dat de aantrekkings- en de belevingswaarde van de toeristische bestemmingen in Vlaanderen moet worden vergroot. Ten tweede is het de bedoeling het toeristisch ondernemerschap te stimuleren. Voorts zou er per macroproduct een krachtig marketingbeleid moeten worden ontwikkeld met het oog op een hoger economisch rendement. Ten vierde streeft de regering ernaar voor elke Vlaming een volwaardige participatie aan het toerisme mogelijk te maken. Ten slotte wil ze de efficiëntie en de effectiviteit van de toeristische overheden verhogen.

3. Strategische doelstelling 1. De aantrekkings- en belevingswaarde van de toeristische bestemming(en) in Vlaanderen vergroten

3.1. *Operationele doelstelling 1. Toekenning van financiële stimulansen via impulsprogramma's voor onder meer '100 Jaar Groote Oorlog', de kunststeden met inbegrip van Brussel, de kust en de Vlaamse regio's vanaf 2010*

3.1.1. *Kust*

Voor de kust kregen Toerisme Vlaanderen en Westtoer de opdracht een actieplan op te stellen op basis van het Strategisch Beleidsplan Kust en om strategische projecten te betoelagen via het impulsprogramma Kust. Dat plan zou in het voorjaar van 2010 af moeten zijn, met een indicatieve projectenlijst. Het is volgens de minister vernieuwend omdat alle beschikbare middelen geïntegreerd worden ingezet: de toeristisch-recreatieve projecten, de tewerkstellingsprogramma's, het Kustactieplan, de marketingmiddelen, de directe investeringen, de evenementen. Er worden extra inspanningen geleverd voor basisinfrastructuur, want er is nood aan nieuwe investeringen in onthaal, sanitair enzovoort, om het buitenland bij te benen. Ook seizoensverbreding behoort tot de doelstellingen, net als actieve beleving en aantrekkelijkheid voor jongeren en gezinnen met kinderen. De nieuwe aanpak is eind 2009 positief onthaald door het lokaal bestuur. De eerste projecten kunnen van start gaan in het najaar 2010.

3.1.2. *100 jaar Groote Oorlog 2014-2018*

Het project 100 Jaar Groote Oorlog omvat een belangrijk toeristisch luik met voornamelijk investeringen in de Westhoek. Het actieplan spitst zich toe op vijf strategische projecten: Ieper, Zonnebeke, Diksmuide, Poperinge en Nieuwpoort, en een reeks secundaire projecten die over de hele frontstreek verspreid zijn. In Ieper en Zonnebeke is de uitvoering al van start gegaan in het najaar van 2009.

De klemtoon ligt op samenwerking tussen het Vlaams, provinciaal en lokaal niveau met investeringen in het toeristische product en het onthaal. Er is een luik van evenementen over heel Vlaanderen dat moet beantwoorden aan de vraag om in de periode 2014-2018 evenementen in te richten. Dat gebeurt horizontaal, over de diverse beleidsdomeinen heen. Zo worden ruimtelijke ordening, mobiliteit, cultuur, onroerend erfgoed, wetenschappelijk onderzoek, internationaal beleid, onderwijs en vredeseducatie er nauw bij betrokken, alsook de Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie (VRT) die al geruime tijd met de voorbereidingen voor 2014-2018 bezig is. De minister verwijst nog naar het Herinneringspark, de open oproep van de Vlaams Bouwmeester waarbij een aantal internationale kantoren geselecteerd zijn en het streven om voor het Herinneringspark een erkenning te krijgen van de UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) als werelderfgoed.

3.1.3. Kunststeden met inbegrip van Brussel

Voor de kunststeden met inbegrip van Brussel komt er een impulsprogramma waarbij Brussel als katalysator voor de rest van de bestemming Vlaanderen kan fungeren. Er wordt gestreefd naar een actieve samenwerking met BITC (Brussel Internationaal – Toerisme & Congres) en andere publieke en privépartners in Brussel. Bovendien is er sprake van samenwerking met de kunststeden inzake promotie, kwaliteitszorg, investeringen, onderzoek, MICE-toerisme (MICE: Meetings, Incentives, Conferences & Events). De kunststeden zouden op een hoog niveau moeten worden ontwikkeld teneinde te kunnen concurreren met andere internationale toeristische steden en regio's. Het is een sterk geëvolueerde markt sinds de val van de Berlijnse Muur en er zijn sterke concurrenten bijgekomen. Permanente opvolging is noodzakelijk. Het Kunststedenactieplan wordt doorgezet in het impulsprogramma met aandacht voor de internationale positionering, kwaliteit, bereikbaarheid en kennisuitwisseling. Speerpunten zijn innovatief cultuurtourisme, bereikbaar Vlaanderen, congresregio, iedereen ambassadeur, een slagvaardig beleid, een lerende kunststad en de kwaliteit van logies.

3.1.4. Vlaamse regio's met toeristisch potentieel

Belangrijke prioriteiten voor de impulsen in de groene Vlaamse regio's zijn wandelen, fietsen, recreatiedomeinen en streekbezoekerscentra. Bij de ontwikkeling van het impulsprogramma daarvoor gaat aandacht naar de Groene Gordel, op basis van het Strategisch Beleidsplan voor de Groene Gordel 2008-2013. Limburg krijgt prioritair aandacht, met als basis de beleids- en actieplannen voor Haspengouw, de Voerstreek, het Maasland, de Limburgse Kempen en de aangrenzende Antwerpse Kempen. Samenwerking tussen privépartners en publieke toeristische actoren vormt ter zake een absolute voorwaarde en blijkt ook in de hele beleidsnota een onontbeerlijk gegeven.

3.2. Operationele doelstelling 2. De verdere ontwikkeling van sterke productlijnen in Vlaanderen

De verdere ontwikkeling van sterke productlijnen in Vlaanderen is een tweede operationele doelstelling met het oog op producten die beantwoorden aan de vraag van de consument: verrijkende ervaringen, interactie, authenticiteit, plattelandstoerisme, cultuurtourisme, jongerentrips en dies meer.

3.2.1. Fietsen

De fiets speelt een cruciale rol en de minister kondigt aan dat Vlaanderen met zijn Fietsactieplan tegen eind 2010 tot de top van Europa moet behoren. Na 2010 wil de minister blijvend investeren in het fietstoerisme met speciale aandacht voor kwaliteit, infrastructuur, marketing en een doorgezette verfijning van de fietsnetwerken die eind 2010 afgewerkt zouden zijn. Limburg is pilootregio voor recreatief fietsen en meteen ook de uitvinder van de fietsnetwerken die navolging kennen in de rest van Vlaanderen en Nederland. Ook de kwalitatieve verblijfsmogelijkheden voor fietsers krijgen de nodige aandacht met een label voor fietsvriendelijke logies. Kwalitatieve randinfrastructuur zoals startplaatsen, picknick- en eet- of drinkvoorzieningen en bezienswaardigheden worden evenmin vergeten.

3.2.2. Wandelen

Er wordt aandacht besteed aan de verdere uitwerking en verfijning van de wandelnetwerken voor Vlaamse regio's en kust. Investerings- en randinfrastructuur, in belevings- en programmapunten, in aangepaste horecavoorzieningen moeten daartoe bijdragen. Er zijn een aantal wandelnetwerken, met Heuvelland en Voeren als eerste en later De Panne, de Westkust en de Antwerpse Kempen. Ze moeten een even grote bekendheid krijgen als de fietsnetwerken en een nieuwe originele beleving van wandelen mogelijk maken. Toerisme Vlaanderen kreeg de opdracht een wandelactieplan uit te tekenen op basis van het project

Grenzeloos Wandelen. In vijf jaar tijd moeten zo een aantal nieuwe wandelnetwerken geïntroduceerd worden: Bulskampveld, het Krekengebied, de Kempense Heide, Kempens Landgoed, Rivierenland, Voorkampen, de verbetering van het wandelnetwerk De Merode Zuid-Dijleland en de Hagelandse Heuvels.

3.2.3. *Ruiteren*

Ook ruitertoerisme krijgt ondersteuning in de vorm van initiatieven die ruiterroutenetwerken met economisch en toeristisch potentieel willen uitwerken.

3.2.4. *Erfgoed*

Zowel het materiële als het immateriële erfgoed kregen een plaats in de plannen, met bijzondere aandacht voor de eet- en tafelcultuur. Toerisme Vlaanderen moet dat aspect mee opnemen in de promotie en marketing, ook in het buitenland. De minister meent dat die troef door Vlaanderen in het verleden te weinig is uitgespeeld.

Er wordt ook aandacht besteed aan de rijke tradities van de wielersport, aan evenementen die zijn opgenomen op de UNESCO-Werelderfgoedlijst – Ros Beiaard, de Bloedproceessie enzovoort – aan cultuur- en erfgoedtoerisme op een duurzame en doordachte manier. Ook de toeristische ontsluiting van de erfgoedobjecten met voldoende toeristisch potentieel krijgt een plaats, net als publieksvriendelijke openingstijden, ondersteuning op voorwaarde van kwaliteit, respect voor trends en hedendaagse behoeften, een toeristisch draagvlak en de digitalisering van het culturele en wetenschappelijke patrimonium.

3.2.5. *Watertoerisme*

Toerisme Vlaanderen wordt de trekker inzake promotionele samenwerking tussen de watergebonden sector. Minister Bourgeois wijst erop dat alle kunststeden ook aan het water gelegen zijn en dat dit mogelijkheden biedt qua toerisme. Daarbij dient ook aandacht te gaan naar grensoverschrijdend toerisme, vooral met Nederland en Noord-Frankrijk. Eventuele administratieve obstakels moeten daartoe nog uit de weg geruimd worden. Ook het interfluviale toerisme met Wallonië heeft nog groeipotentieel. Een kwaliteitslabel voor jachthavens met een sterrenkwalificatiesysteem moet het mogelijk maken ook dat te kunnen promoten. Vaarlussenkaarten tussen bestemmingen met een toeristisch potentieel maken daarvan deel uit.

3.2.6. *Toeristisch onthaal*

Het toeristisch onthaal wint jaarlijks aan belang. Vooral in de kunststeden, maar ook elders moet eenieder ambassadeur kunnen zijn en trots kunnen zijn op de identiteit, op de streek en haar producten. De visienota Toeristisch Onthaal van 2007 moet nog verder worden uitgevoerd. Zo komen er nieuwe onthaalkantoren in Gent in de oude vismijn, in Ieper, in Sint-Truiden. Vormingsinitiatieven zullen ondersteuning genieten via de impulsprogramma's. Ook langs snelwegen, in luchthavens en stations zal aan toeristisch onthaal gewerkt worden. In de steden wordt gewerkt aan een verbetering van de toeristische bewegwijzering. Virtueel onthaal wordt verder ontwikkeld en er wordt ook ingezet op de Citytripplanner, waarmee men vooraf een heel verblijf kan plannen, verplaatsingen met het openbaar vervoer inbegrepen.

3.2.7. *MICE*

Het MICE-toerisme heeft extra promotionele inspanningen nodig en biedt nog een enorm potentieel, stelt minister Bourgeois. Er lopen al mooie projecten zoals de Koningin Elisabethzaal in Antwerpen waarvoor een budget van 57 miljoen euro is uitgetrokken. Dat moet een zaal voor de Filharmonie en congreszaal garanderen in combinatie met

de omringende faciliteiten in het Centraal Station. Het moet een topper in het MICE-toerisme worden. Ook promotie van de andere kunststeden, Brussel inbegrepen, en van de kust en de groene regio's is essentieel. Minister Bourgeois meent dat de middelen van Toerisme Vlaanderen in dat verband doelmatiger kunnen worden ingezet. Het moet ter zake een actieplan MICE opmaken. Samenwerkingsovereenkomsten met de publieke en privésector zijn onontbeerlijk.

3.3. Operationele doelstelling 3. De uitvoering van een efficiënt evenementenbeleid

Het accent ligt op evenementen met een duidelijk toeristisch potentieel en/of een internationale uitstraling. Bijzondere aandacht gaat daarbij naar de festivalcultuur en naar een gestructureerd evenementenbeleid in functie van de macroproducten. Krijgen in dat kader alvast ondersteuning: Brugge Centraal, de verjaardag van Ensor, opening van het STAM (Stadsmuseum) in Gent en van het MAS (Museum aan de Stroom) in Antwerpen, de opening van de havensite Red Star Line in Antwerpen, Beaufort 04, het Ros Beiaard in Dendermonde en heel specifiek ook de Ronde van Vlaanderen, een topproduct met wereldbekendheid. Er wordt een toeristische component uitgewerkt in samenwerking met het bezoekerscentrum, wat leidt tot een positieve groei van de logies en het aantal overnachtingen. Doel zijn niet alleen de fans van de Ronde van Vlaanderen, maar net zo goed de belevingszoekers die het hele jaar door kunnen komen.

4. Strategische doelstelling 2. Stimuleren van het toeristisch ondernemerschap

4.1. Operationele doelstelling 1. De uitbouw van sterke partnerschappen met de private en publieke actoren

De minister onderstreept de nood aan een goede samenwerking tussen publieke en privésector. Aangezien het product ter plekke geconsumeerd wordt, is het belangrijk de privésector mee te hebben in het beleid, in het opnemen van verantwoordelijkheid, om initiatieven te nemen en het beleid uit te voeren. Geregeld overleg met privésector en lokale besturen is daarbij cruciaal. De daaruit voortvloeiende samenwerking moet garant staan voor creativiteit, duurzaamheid, toegankelijkheid en kwaliteit.

4.2. Operationele doelstelling 2. De implementatie, evaluatie en handhaving van de toeristische decreten

Het Toeristische decreet is in werking getreden op 1 januari 2010, maar kreeg weinig pers-aandacht, stelt de minister. Tal van nieuwe reglementeringen gingen van start. Er is een modern Logiesdecreet met een modern classificatiesysteem, dat zal toelaten de toeristische sector beter te promoten, zeker in het buitenland. Het feit dat de kwalificaties niet langer voldeden aan wat wordt gevraagd, belette een goede marketing. In het Logiesdecreet ontbreekt nog een premiebesluit. Dat zal op korte termijn worden uitgewerkt.

Het Reisbureaudecreet bestond al en gaf de bestaande reisbureaus de tijd om zich in een overgangperiode aan de bepalingen van het decreet aan te passen, tot en met eind 2010, waarna een evaluatie volgt.

4.3. Operationele doelstelling 3. Sectorgericht ondernemen

Sectorgericht ondersteunen gebeurt in eerste instantie door professionalisering. In samenwerking met de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) wil de minister de beroepenstructuur actualiseren. Zo wordt werk gemaakt van een aanbod aan gevarieerde vormingsinitiatieven en wordt er verder ingezet op kwaliteitsvol toerismeonderwijs. Ruimte voor voldoende en kwaliteitsvolle tewerkstelling is een ander aspect dat aan bod komt. Ook letterlijke ruimte is essentieel, stelt de minister. Hij geeft aan dat hij in het kader van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen door het West-Vlaams Economisch

Studiebureau een behoeftestudie heeft laten uitvoeren voor toerisme en recreatie. Stimuleren van innovatie op het vlak van ICT (informatie- en communicatietechnologie), duurzame productontwikkeling, trendwatching en consumentenonderzoek, eco-innovatie en eco-efficiëntie zijn allemaal items die in nauw overleg met de sectoren moeten worden uitgewerkt. Zo is ook samenwerking met de toeristische attracties essentieel, net als ondersteuning van het plattelandstoerisme, een sector waarin ongeveer wekelijks nieuwe logies ontstaan. De sector krijgt nog extra impulsen met het nieuwe Logiesdecreet.

5. Strategische doelstelling 3. De realisatie van een krachtig marketingbeleid per macro-product met het oog op een hoger economisch rendement

5.1. *Operationele doelstelling 1. Nieuw buitenlandmarketingplan voor buurlanden, secundaire en tertiaire markten*

In oktober 2009 gaf de minister Toerisme Vlaanderen opdracht om een traject uit te werken met de betrokken partners voor een nieuw internationaal marketingplan. Dat moet door de sector ondersteund worden en zou de macroproducten opnieuw centraal stellen – kunststeden, kust, groene regio's – met integratie van de motiefgerichte benadering.

Inzetten op een modern en aantrekkelijk, dynamisch imago voor Vlaanderen, en dat tot een sterk merk uitbouwen, is belangrijk, zoals ook samenwerken met de strategische partners uit zowel publieke als privésector, en met als primaire markten de buurlanden, als secundaire markten de Verenigde Staten (VS), Spanje, Italië en Japan en als tertiaire markten Denemarken, Zweden en Oostenrijk, en daarna de verre markten met toeristisch potentieel, de BRIC-landen (BRIC: Brazilië, Rusland, India, China) maar ook Indonesië, waar men net als in China een middenklasse ziet ontstaan die naar buurlanden begint te reizen en ook stilaan verder naar Vlaanderen reist.

5.2. *Operationele doelstelling 2. Een sterke coördinerende rol voor Toerisme Vlaanderen bij de binnenlandmarketing*

Inzake de binnenlandmarketing heeft Toerisme Vlaanderen een sterk coördinerende rol en is er aandacht voor Vlaanderen Vakantieland. Dat programma blijft lopen tot minstens 2012 en richt de focus op de regio's, de kust en de kunststeden. Er wordt crossmediaal doorgezet, met ook de website en tegen begin 2011 hoort er een nieuw binnenlandmarketingplan te zijn voor samenwerking met partners en dit vanuit een constructieve en transparante overlegde invalshoek.

6. Strategische doelstelling 4. De volwaardige participatie aan toerisme voor iedere Vlaming mogelijk maken

6.1. *Operationele doelstelling 1. Een betaalbaar aanbod voor mensen die in armoede leven*

Minister Bourgeois refereert aan het Steunpunt Vakantieparticipatie, dat hij uitdrukkelijk aanhaalt als uniek voorbeeld van publiek-private samenwerking (pps) waarvoor Toerisme Vlaanderen steeds meer mensen inzet en dat alleen maar kan omdat er een sector is in Vlaanderen die in alle logiesvormen bereid is ook in de topmaanden logies tegen verminderde prijzen ter beschikking te bestellen. De minister houdt eraan de honderden vrijwilligers te vermelden die dat mogelijk maken, die intensief mensen in kansarmoede opzoeken en stimuleren om vakantie te nemen. Ze worden begeleid in voorbereiding en zelfs tijdens de vakantie. De vrijwilligers offeren niet zelden de eigen vakantie op. De cijfers blijven stijgen, onderstreept de minister nog. Hij denkt dat Vlaanderen wel eens uniek kan zijn in het bestrijden van armoede door vakantieparticipatie. Er is uitbreiding van personeel en van een nog meer gediversifieerd aanbod nodig, maar dat is uitermate arbeidsintensief.

6.2. *Operationele doelstelling 2. Een toegankelijk aanbod voor mensen met een handicap, ouderen en zieken*

Veertien percent van de Europese bevolking kampt met een beperking en die groep groeit nog, oppert minister Bourgeois, vooral door de vergrijzing. Een toegankelijk aanbod is zodoende een must voor mensen met een handicap, voor zieken, voor ouderen. Dat is evenwel ook een interessante groep die meer tijd heeft om te reizen en dat kan doen buiten het toeristisch seizoen. Inzake verbreding van de sector is dat positief, maar de toegankelijkheid is een heikel punt. De minister wijst erop dat de labels A en A+ ertoe moeten leiden dat meer en meer ondernemers de moeite willen doen om zich aan te passen en te investeren om ermee te kunnen uitpakken. Het betreft echter een totaalconcept en -beleid met onthaal, aandacht voor mobiliteit, evenementen, attracties, bezienswaardigheden en logies. Inzake toegankelijkheid zijn er vele noden en de minister wil werk maken van een samenwerking met de minister van Welzijn voor de bijzondere doelgroep die in aanmerking komt voor zorgvakanties, en nog meer omkadering vergt dan de sociale vakantieparticipatie.

6.3. *Operationele doelstelling 3. Een ruimer aanbod voor jeugd en jongeren*

Er is een tekort aan overnachtingsplaatsen voor jongeren en jeugd en dus moet er ook werk gemaakt worden van een ruimer aanbod. De taskforce Jeugdverblijven wordt voortgezet met de uitvoering van het internationaal Jeugdactieplan. Er wordt volop ingezet op een kwaliteitsvol basisnetwerk voor jongerenlogies en toeristische producten die inspelen op de belevingswereld van de jonge toerist. Vlaanderen moet op de kaart worden gezet als bestemming voor die categorie, onthaal realiseren volgens hun behoefte en voldoende kennis verwerven over jongerentoeerisme en die ook verspreiden.

6.4. *Operationele doelstelling 4. Een aantrekkelijk aanbod voor gezinnen met kinderen*

Ook een ruim, betaalbaar en gezinsvriendelijk aanbod in de toeristische sector, is van groot belang. Het bestaand aanbod en de vraag worden in kaart gebracht. Kind- en gezinsvriendelijkheid wordt een toetsingscriterium bij het toekennen van financiële steun aan de toeristische sector.

6.5. *Operationele doelstelling 5. Een duurzaam patrimoniumbeleid door Toerisme Vlaanderen*

Van Toerisme Vlaanderen vraagt de minister een duurzaam patrimoniumbeleid, met een efficiënt gebruik, met een patrimoniumplan, een inventaris, een overzicht van de bezetting en/of rentabiliteit en een toetsing aan de criteria van het Toerisme voor Allendecreet. In een periode met weinig middelen en na een periode waarin de pps-constructie niet is gelukt om redenen specifiek voor de sector, is het voor de minister zaak het bestaande patrimonium goed in kaart te brengen en na te gaan wat al dan niet nodig is en wat te gelde kan worden gemaakt. De opbrengsten kunnen dan weer worden ingebracht in onder meer jeugdverblijfstoeerisme dat een achterstand heeft en een verouderd patrimonium. Er lopen een aantal projecten ter zake die zo goed als klaar zijn, in Antwerpen en de Voerstreek, maar het gaat niet snel.

Een duurzaam energiebeleid is een andere prioriteit. Het verheugt de minister dat er in de toeristische sector veel aandacht aan wordt besteed en dat inzake hernieuwbare energie en bewustmaking bij de consument er belangrijke inspanningen worden geleverd. Zo kan het verbruik in vakantiehuizen door de consument zelf vaak gecontroleerd worden en zelfs vergeleken met dat van de vorige huurder.

De erfpachtvergoeding voor jeugdverblijven moet herberekend worden, omdat de prijzen ervan zeer hoog zijn opgelopen en niet langer een rendabele uitbating toelaten. Er worden

in de betrokken periode een aantal jeugdherbergen geopend, onder meer in Antwerpen en Overijse, andere moeten nog gerealiseerd worden: Hasselt, Oostende, Brussel en Kortrijk.

7. Strategische doelstelling 5. De efficiëntie en effecten van het werk van de toeristische overheden verhogen

7.1. *Operationele doelstelling 1. Het herstructureren van het toeristisch beleid op Vlaams niveau*

De minister beschouwt het verhogen van de efficiëntie en de effecten van het werk van de toeristische overheden als een cruciale opdracht van niet alleen Toerisme Vlaanderen, maar van de hele overheid. Een herstructurering van Toerisme Vlaanderen met onder meer een nieuwe administrateur-generaal, de heer Peter De Wilde, zou tegen juni 2010 op papier moeten staan.

Vlaanderen stelt zich bovendien tot doel het kenniscentrum inzake toerisme te worden. De diverse en bestaande subsidiekanalen zullen gebundeld worden in efficiënte impulsprogramma's.

7.2. *Operationele doelstelling 2. Het afstemmen, overleggen en samenwerken met andere lokale besturen en partners*

Afstemming met de andere publieke partners in Vlaanderen is onontbeerlijk, net als een goede samenwerking met de privésector, die groeipotentieel heeft maar bestaat uit talloze kleine ondernemers die zelf niet in staat zijn om aan uitgebreide marketing en promotie te doen. De minister meent dat zij niet de wet kunnen dicteren, maar wel mee kunnen gaan in een verantwoordelijk beleid. De sector is er volgens hem ten volle toe bereid.

7.3. *Operationele doelstelling 3. De opmaak van een geïntegreerd strategisch beleidsplan voor het toerisme in Vlaanderen*

De minister wenst de opmaak van een geïntegreerd strategisch beleidsplan voor het toerisme op Vlaams niveau, met een duidelijke afbakening van taken en samenwerkingsvormen. Er worden indicatoren gekoppeld aan de geformuleerde doelstellingen om monitoring mogelijk te maken op een eenvoudige en niet te dure manier.

II. VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE COMMISSIELEDEN

1. Tussenkoms van de heer Marnic De Meulemeester

De heer *Marnic De Meulemeester* heeft vragen bij de transparantie van de veelheid aan plannen en programma's. Is er bijvoorbeeld een verschil tussen het actieplan, het strategisch beleidsplan en het impulsprogramma voor de kunststeden? De spreker vraagt of de onderlinge verhouding van de verschillende instrumenten kan verduidelijkt worden in een schematisch overzicht.

Vervolgens informeert hij welk budget wordt uitgetrokken voor het toeristisch impulsprogramma voor de kunststeden. Wordt het bestaande actieplan voortgezet? De spreker vindt het nodig om alle projecten in het kader van dat plan te evalueren en om de criteria voor het statuut van kunststad bij decreet vast te leggen. Daarbij moet niet de grootte maar de kwaliteit van de toeristische troeven centraal staan.

De minister kondigt een impulsprogramma voor regio's met toeristisch potentieel aan. Welke zijn dat? Wanneer is het klaar? Gezien het stijgende aantal overnachtingen vindt de Open Vld-fractie een investering in nieuwe zaken geheel terecht. Het lid wil wel weten op

grond van welke criteria gebieden worden geselecteerd waarvan de strategische beleidsplannen voor toerisme en recreatie worden omgezet in impulsprogramma's.

Verder vraagt hij wat de duurzame en doordachte ontwikkeling van het cultuur- en erfgoedtoerisme concreet inhoudt. Wie wordt daarbij betrokken? Vindt zij plaats binnen Toerisme Vlaanderen of de administratie?

Wat rivier- en cruisetourisme betreft, wijst het lid erop dat noch de visietekst uit 2007 noch de beleidsanalyse van 2008 tot concrete promotie hebben geleid. Vlaanderen heeft op de markt van het watertoerisme nochtans een achterstand tegenover de buurlanden. Steden en gemeenten die hun infrastructuur met het oog daarop willen verbeteren, krijgen nog weinig steun van hun provincies. Maar terwijl Open Vld pleit voor initiatieven, rept de beleidsnota met geen woord over cruisevaart.

De fractie vraagt verder of men de middelen niet versnippert door evenementen vanuit verschillende basisallocaties te financieren. Op welke buitenlandse topevenementen wil de minister toerisme naar Vlaanderen promoten? Wat is het budget in 2010?

Met welke private actoren wil hij partnerschappen aangaan ter stimulering van het toeristisch ondernemerschap? Het lid wijst erop dat Ho.Re.Ca Vlaanderen geen private actor maar een belangenbehartiger is. Waar zit de kleine ondernemer in dit verhaal?

In het kader van professionalisering en vorming meent Open Vld dat de academische opleidingen in het toerisme meer aandacht moeten besteden aan economische en commerciële training. Het is ook nodig om managementvaardigheden in het curriculum op te nemen. In de hotelsector bijvoorbeeld is er een gebrek aan professionele managers. Maar ook kleine toeristische ondernemingen hebben, gezien de complexe regelgeving behoefte aan begeleiding. Het lid geeft het voorbeeld van de tijdrovende regels voor de groene sleutel in de logiessector. Nochtans hoort de ondernemer zich in de eerste plaats bezig te houden met zijn klanten, het dagelijks beheer en de marketing. Administratieve vereenvoudiging is meer dan ooit nodig.

Daarop vraagt de heer De Meulemeester wanneer de nieuwe marketingstrategie voor dagtoerisme en toeristische attracties klaar zal zijn. Hoeveel middelen trekt de minister uit voor de primaire, secundaire en tertiaire markten? Wat is het budget voor nieuwe markten zoals China, India en Rusland?

De verdere uitbouw van het steunpunt Vakantieparticipatie is positief. Open Vld meent ook dat de koppeling van toerisme en zorg nieuwe kansen biedt. De belangrijke groep der senioren heeft eveneens aangepaste voorzieningen nodig. Ook de samenwerking met internationale organisaties voor jongerentourisme is een must.

Open Vld staat achter de doelstellingen van de voorgenomen herstructurering van het agentschap Toerisme Vlaanderen. Het lid wil wel weten of de regering de intentie heeft om het tot een extern verzelfstandigd agentschap (EVA) om te vormen. Volgens Open Vld is dat nodig voor de marketing en de samenwerking met de privésector. Wat is de visie van de minister?

De heer De Meulemeester concludeert dat de nota de bepalingen van het regeerakkoord respecteert, maar hij attendeert nogmaals op de noodzaak van administratieve vereenvoudiging en transparantie. Toekomstige plannen moeten in elk geval toegelicht worden in de commissie.

2. Tussenkoms van de heer Johan Verstreken

De heer *Johan Verstreken* deelt mee dat de CD&V-fractie tevreden is met de beleidsnota, waarin zij heel wat van haar klemtonen herkent. Samen met de strategische adviesraad waardeert zij de aandacht voor verbanden met andere beleidsdomeinen als Ruimtelijke Ordening, Mobiliteit en Erfgoed. Het is ook goed dat alle regio's – inclusief Brussel – aan bod komen. CD&V belooft een constructieve opstelling maar vraagt zich wel af of er voldoende middelen zullen zijn voor de ambities van de minister.

Vervolgens vraagt het lid wanneer en op welke manier het aangekondigde strategisch plan voor het toerisme in Vlaanderen zal opgesteld worden. Zijn fractie steunt het voornemen van de minister om de sector sterk te betrekken bij de voorbereiding. Zij dringt er tevens op aan om de EU-besluitvorming in het kader van haar nieuwe bevoegdheid voor Toerisme, van nabij op te volgen. Het Belgische voorzitterschap biedt daartoe een uitgelezen kans. Het lid stelt voor dat de commissie een aparte gedachtewisseling houdt over de Europese plannen.

De aandacht voor sociaal toerisme is terecht maar onvolledig. De jeuginfrastructuur is inderdaad belangrijk, maar dat geldt evenzeer voor die van het klassieke sociaal toerisme voor volwassenen. Oude en nieuwe vormen van groepstoerisme verdienen meer beleidsaandacht. Er is ook meer ambitie nodig ten aanzien van de groeiende markt voor zorgvakanties. Tot slot in dit verband pleit CD&V voor de bijstelling van het Europese Calypsoplan, dat sociaal toerisme erg economisch benadert, in de richting van de maatschappelijke verdienste.

De CD&V-fractie is tevreden met het uitgebreide hoofdstuk over het project 'Honderd Jaar Groote Oorlog'. Het lid dankt de minister voor zijn respons op de resolutie van het Vlaams Parlement. De fractie wil dat de sociaal-culturele sector, die de hele bevolking voor de herdenking kan mobiliseren, betrokken wordt, evenals het sociaal toerisme. Verder mag het belang van de Westhoek niet verhinderen dat ook andere plaatsen als Leuven – waar de oorlogsterreur begon – Dendermonde, Aarschot en Mechelen meegenomen worden. Daar hebben zowel zij als West-Vlaanderen bij te winnen. In dat verband pleit het lid ook voor marketing in het buitenland, waarbij hij Groot-Brittannië en de VS noemt.

Anderzijds mag de herdenking geen exclusief toerismeverhaal worden. Hoe zal het overleg met de andere beleidsdomeinen tot stand komen? Is de minister of de recent opgerichte interdepartementale werkgroep betrokken bij de Interregprojecten? Hoe verhoudt het projectloket uit de nota zich tot het projectsecretariaat van Internationaal Vlaanderen en het programmasecretariaat van Westtoer?

Dat Tafelen in Vlaanderen wordt voortgezet, is positief, maar het blijft afhankelijk van jaarlijkse subsidies. CD&V dringt aan op een meer permanente structuur, die het personeel een continuïteit van meer dan vijf jaar garandeert. Hoe wil de minister dat realiseren? Hoe ziet hij de samenwerking met de Week van de Smaak, die het cultureel erfgoedcentrum FARO organiseert? Is dat trouwens geen taak voor Toerisme Vlaanderen? Het lid begrijpt dat de beperkte middelen aparte vzw's genereren, maar deze versnippering staat haaks op efficiëntie. Aansturing door het agentschap vanuit een geïntegreerde beleidsvisie mag echter niet betekenen dat de huidige partners – Ho.Re.Ca Vlaanderen en de provincies – niet langer betrokken worden.

Het lid vindt algemeen dat Toerisme Vlaanderen moet samenwerken met de toeristische en de privésector. De nota is overigens vrij hard voor het agentschap, waar nochtans dezelfde minister voor verantwoordelijk was tijdens de vorige bestuursperiode. Het lid denkt dat het vertrouwen inmiddels terug is, maar waarschuwt toch dat men geen angst bij het personeel moet creëren op basis van een audit en een rapport van het Rekenhof. Hij vermoedt

dat het absolute dieptepunt achter de rug is en dat sinds de audit Toerisme Vlaanderen ten goede is veranderd.

De heer Verstreken suggereert om gedeeltelijk terug te keren naar het EVA-statuuut, bijvoorbeeld voor de marketing. Dat zou toelaten om de privésector en de provincies nauwer te betrekken en om sneller op de bal te spelen. De structuur en de opdracht van Toerisme Vlaanderen kunnen trouwens niet los gezien worden van het strategisch plan. Tot slot in dit verband attendeert het lid erop dat het raadgevend comité van Toerisme Vlaanderen niet echt werkt en dringend moet herbekeken worden. De technische comités voor de vergunningen werken dan weer perfect.

De CD&V-fractie heeft principiële vragen bij de samenwerking tussen de buitenlandkantoren en de Vlaamse Huizen. Zij is niet tegen buitenlandkantoren op zich maar dringt aan op de evaluatie van hun efficiëntie. Public relations onderhouden op verre markten kan men ook met ambulante campagnes, die veel minder kosten. CD&V pleit voor een nicheaanpak, bijvoorbeeld naar aanleiding van grote tentoonstellingen, een Vlaamse of Belgische handelsmissie of een grote toeristische beurs. De heer Verstreken betreurt in dat verband dat niet werd ingespeeld op de Ensor tentoonstelling in Parijs. Het logo van de Vlaamse Regering op de affiche viel klein uit en het lid vraagt wat zij in ruil kreeg voor haar medewerking.

Ten aanzien van het buitenland vormt het marketingplan 2006 van Toerisme Vlaanderen geen goede basis want het promoot Vlaanderen als één product, terwijl men juist van de diversiteit van de regio's zou moeten uitgaan. Het lid herinnert aan het pleidooi van de strategische adviesraad voor een goede rolverdeling tussen lokale overheden, provincies en Toerisme Vlaanderen.

CD&V wil MICE beperken tot steden met een moderne en goed uitgeruste congresinfrastructuur. Net omdat die laatste vaak ontbreekt, is synergie met de privésector nodig. Het lid geeft onderwijsinstellingen zoals universiteiten als voorbeeld. Hij betreurt dan ook dat de minister slechts beperkt inzet op Leuven, met zijn grote universiteit, vele hoogtechnologische spin-offs en nieuw museum.

In de strijd tegen de versnippering van de toeristische subsidies over talrijke projecten, reglementen, programma's en plannen, stelt CD&V integratie of minstens afstemming voor in het kader van een decreet. Daarbij moeten uiteraard beleidskeuzes gemaakt worden. Misschien kan men deze oefening doen bij de opstelling van het strategisch plan in overleg met de sector.

Vervolgens dankt de heer Verstreken de minister voor de informatie die hij gaf over de interne staatshervorming, die ontbreekt in de nota zelf. Welke initiatieven mogen verwacht worden ten aanzien van de provincies met hun cruciale rol in het Vlaamse toerismebeleid? Verder pleit hij voor een professionalisering van de lokale toeristische diensten, die vaak overvleugeld worden door hun collega's van de cultuurdiensten, met hun cultuurbeleid-coördinatoren en erfgoedcellen. Het lid begrijpt dat men niet in elke gemeente een toerismeambtenaar kan subsidiëren maar misschien wel op bovenlokaal niveau. In dat verband pleit hij voor een eenvormige benaming. Zijn er mogelijkheden in het kader van het decreet op de toeristische samenwerkingsverbanden? De heer Verstreken informeert in dit verband naar de strategie voor toeristische werkgelegenheidsprojecten voor ex-DAC'ers (DAC: derde arbeidscircuit), die thans 'à la tête du client' lijken toegekend te worden.

In tegenstelling tot de beleidsnota Cultuur werkt de voorliggende nota de verbanden met recreatie in de natuur niet uit. De CD&V-fractie pleit er in dat verband voor om ook andere dan Limburgse innovatieve fietsprojecten in de natuur te ondersteunen. Waarom werd Oost-Vlaanderen niet opgenomen in het beleid voor groene regio's? De Vlaamse

Ardennen vormen toch een toeristische troef, net als de Antwerpse Kempen en het Scheldeland?

De statistieken over kustovernachtingen die in de nota werden opgenomen, geven geen realistisch beeld: het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) rekent de vele tweede verblijven immers niet mee. Hij herhaalt daarom het pleidooi van CD&V om zelf Vlaamse statistieken te verzamelen. De fractie hoopt dat het nieuwe personeelslid dat Toerisme opvolgt bij de diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid (DAR) soelaas zal bieden.

In het kader van de evaluatie van het decreet betreffende de reisbureaus pleit de heer Verstreken voor verduidelijking, opdat het aantal rechtszaken vermindert en de sociaal-culturele verenigingen hun energie en geld in iets anders kunnen stoppen.

Rivier- en cruisetoeurisme ontbreken inderdaad, ondanks hun stijgend belang, maar de minister erkende dit al in zijn antwoord op vragen om uitleg daarover. Ook de door de SERV bepleite ontwikkeling van toeristisch reizigersverkeer op de regionale luchthavens ontbreekt helaas. Vallen op dat vlak initiatieven te verwachten? Tot slot spreekt het lid zijn waardering uit voor de erkenning van toerisme als volwaardige en belangrijke bevoegdheid.

3. Tussenkoms van de heer Ward Kennes

De heer *Ward Kennes* apprecieert de aandacht voor diverse aspecten: welzijn, cultuurbeleving, natuurontdekking, duurzaamheid, samenhangigheid, economie en werkgelegenheid. Opvallend is ook het herhaalde opduiken van voor Vlaanderen gevoelige plekken als Voren, de Rand en Brussel, waardoor de minister ook via het toerismebeleid accenten kan leggen.

Het lid is het meest geboeid door de aandacht voor de groene regio. Er zijn veel mogelijkheden om van fiets-, wandel- en ruiterpaden in de toekomst sterke producten te maken. Het succes van dergelijke actieve vakanties hangt mee af van goede verblijfsmogelijkheden, het gezinsvriendelijk karakter, horeca, gastronomie en bereikbaarheid. De aandacht voor Limburg op dit punt is gezien zijn traditie begrijpelijk, maar ook andere streken mogen niet uit het oog verloren worden. Verstandig is de keuze om Antwerpse en Limburgse Kempen te verbinden als één kwaliteitsmerk. De Kempen vormt een troef die provinciale en zelfs staatsgrenzen overschrijdt.

Typisch voor dergelijke regio's zijn niet zozeer de grote spelers, die zich eerder op de kust en de steden richten, als wel de vele kleine, familiale ondernemingen. Zij krijgen met specifieke problemen te maken inzake opleiding, ruimtelijke ordening, brandveiligheidsnormen van oudere infrastructuur, innovatie, geschikt (seizoens-)personeel en investeringskapitaal. Het streven van de beleidsnota naar begeleiding en ondersteuning is terecht. De overheid moet inderdaad niet alleen controleren.

Het lid heeft opgemerkt dat de deelname aan plattelandstoerisme blijft groeien. Het is belangrijk die troef te blijven uitspelen. Hij wijst ook op het belang – economisch en maatschappelijk – van jeugdlogies voor scholen en jeugdbewegingen. Dezelfde problemen duiken echter op als bij de familiale ondernemingen. Er is aandacht nodig voor de investeringen in brandveiligheid, comfort en energiebesparing, en voor de problemen met de zonevreemdheid. Gezien het bestaande tekort is een verhoging van de ondersteuning wenselijk.

Tot slot informeert het lid naar de toekomstige plaats van het provinciale niveau en naar het samenwerkingsakkoord met Brussel.

4. Tussenkoms van de heer Marc Vanden Bussche

De heer *Marc Vanden Bussche* vreest dat in de begroting te weinig geld is ingeschreven om de ambitieuze plannen van de minister waar te maken. De minister lijkt bijkomende middelen te verwachten van samenwerking met Europa, maar hoe moet men zich die Europese hefboomen precies voorstellen? Gaat het om een geldstroom of om een gemeenschappelijke promotie van het product Europa?

Vervolgens merkt hij op dat de vergelijking tussen de steden en de kust niet klopt, omdat men wel de hotelkosten van de stadstoeristen meerekent maar niet de investeringskosten voor een tweede verblijf aan de kust. Het lijkt hem onwaarschijnlijk dat een toerist aan de kust maar de helft zou spenderen van wat men in de stad spendeert. In dat verband informeert hij ook waarom wordt opgemerkt dat de toename van de tweede verblijven voor een vergrijzing van het kusttoerisme zorgt. Is dat dan een probleem? Het lid vindt verder dat de Vlaamse overheid niet alleen moet overleggen met Westtoer maar ook met de kustgemeenten zelf.

De heer Vanden Bussche waardeert dat de minister geld uittrekt voor het slagveldtoerisme in het deel van België dat tijdens de Eerste Wereldoorlog vier jaar bezet is. Hoe gaat hij samenwerken met het museumbeleid om toeristen naar de cultuursteden aan te trekken? Hoe kan Vlaanderen een dergelijk beleid voeren in Brussel? Het fietsnetwerk aan de kust staat op punt, ook al blijven jaarlijkse aanpassingen nodig, maar een echte wandelroute van De Panne tot Knokke ontbreekt nog altijd.

Naast Limburg, dat het lid zeer waardeert, verdienen ook andere groene regio's impulsen. Hij noemt de Vlaamse Ardennen, de Westhoek en de polderlandschappen. In zijn gemeente Koksijde vormen de trekkershutten geen succes en daarom stelt hij vragen bij het aanhouden van die investering. Het toeristisch onthaal langs autosnelwegen is mager in vergelijking met Frankrijk. Ook in de stations is er meer aandacht nodig.

De heer Vanden Bussche waardeert dat de minister geld uittrekt voor Beaufort 04, al vindt hij de benaming Beaufort 2012 duidelijker. Een ander belangrijk evenement dat jaar is het wereldkampioenschap veldrijden in Koksijde.

Het tekort aan geschoold personeel ligt volgens hem niet aan de opleidingen. Oorzaak is veeleer dat de helft van de afgestudeerden niet in de sector gaat werken omdat zij niet in het weekend willen werken. Als alternatief moet men dan op zoek naar Franse grensarbeiders, die vaak niet goed Nederlands spreken. Hij pleit ervoor weekendwerk aantrekkelijker te maken. Ook nodig is een publicatie die toeristen een overzicht geeft van alle attracties aan de hele kust.

Strategische marketing is een kwestie van geld. Zelfs als gemeenten, provincies en Toerisme Vlaanderen de handen in elkaar slaan, is het budget om Vlaanderen in het buitenland op de kaart te zetten onvoldoende groot, zeker in vergelijking met bijvoorbeeld Spanje of Griekenland. Het lid pleit voor een serieuze berekening hoeveel geld nodig is. Voor de kust en de steden is goede bereikbaarheid onontbeerlijk. Het lid wijst op de ontbrekende verbinding tussen de streek van Rijsel en de Westkust, die veel toeristen weghoudt.

De spreker is blij met de aandacht van de minister voor jeugdtoerisme. De ziekenfondsen lijken die taak meer en meer door te schuiven naar andere instanties. Zij sluiten instellingen en het lid waardeert de inspanningen van Toerisme Vlaanderen voor hun behoud. Hij beseft dat dit gezien de kosten een zeer moeilijke opgave is. In dat verband waarschuwt hij voor te sterke reglementering van de toegankelijkheidsvoorwaarden. Ook het patrimoni-

umplan is heel positief. Het is misschien beter om sommige zaken af te sluiten en het geld te investeren in betere infrastructuur voor onder meer jeugd en zwakkere groepen.

De Oktoberfeesten in München vormen een mooi voorbeeld van de manier waarop men met eten en drinken toeristen kan aantrekken. Ook in Vlaanderen moet iets dergelijks mogelijk zijn. Wat eveneens ontbreekt, is een voldoende aantal goed uitgebouwde hotels. De dure bouwgrond speelt een rol, want hotels vereisen een grote oppervlakte. Het is jammer dat bij grote stedenbouwkundige projecten niet altijd iemand van Toerisme mee aan tafel zit.

5. Tussenkost van mevrouw Els Robeyns

Mevrouw *Els Robeyns* is het ermee eens dat de belangrijke economische sector van het toerisme ondersteuning verdient. Zij sluit zich ook aan bij het streven van de minister naar samenwerking tussen de vele actoren maar betreurt tegelijk dat de nota niet specificeert hoe dat moet gebeuren. Kan hij daar nader op ingaan? Verder vindt de sp.a-fractie de nadruk op het sociale aspect terecht.

Het lid informeert vervolgens hoe de minister de verwachte Europese hefboomen denkt te gebruiken voor het Vlaamse toerismebeleid. Plant hij initiatieven in het kader van het nakende Belgische EU-voorzitterschap? De sp.a-fractie onderschrijft het voornemen om de vele subsidiekanalen te integreren in een financieringsprogramma, op voorwaarde dat deze operatie leidt tot meer transparantie en coherentie. Anderzijds maakt de veelheid aan impulsprogramma's niet duidelijk waar de prioriteiten liggen.

Wat de activiteiten rond de herdenking van de Groote Oorlog betreft, dringt de fractie van de spreker erop aan dat de vele activiteiten gecoördineerd worden en dat het initiatief niet beperkt blijft tot de Westhoek. Verder moet naast het toeristische aspect ook de vredeseducatie aanwezig zijn en daarom pleit zij voor overleg met de minister van Onderwijs en Jeugd. Om de jongeren maximaal te bereiken is het aangewezen om vanuit hun leefwereld, waarin multimediale mogelijkheden een belangrijke rol spelen, te vertrekken.

Wat verstaat minister Bourgeois onder regio's met toeristisch potentieel? En wat betekent een impulsprogramma voor groene regio's 'op termijn'? In dat verband waardeert mevrouw Robeyns wel de expliciete erkenning van Limburg als toeristische regio.

De nota onderstreept terecht het belang van durf, originaliteit en innovatie, wat echter niet wegneemt dat bestaande goede producten verder moeten ondersteund en ontwikkeld worden. Zij geeft het voorbeeld van de combinatie van toerisme, natuur en beweging. In Limburg is het fietsroutenetwerk tien jaar oud en het is goed dat de nota de provincie als voortrekker erkent. Innovatieve fiets- en wandelprojecten verdienen ondersteuning. Het lid hoopt dat het einde van het fietsactieplan in 2010 niet betekent dat de investeringen op dat vlak ophouden. Het fietsroutenetwerk beslaat ondertussen bijna geheel Vlaanderen, maar moet blijvend onderhouden worden. Het is net als bij wandelen belangrijk om de actoren op de verschillende niveaus te betrekken. Is er al overleg met hen geweest over het nieuwe wandelactieplan? Wanneer zal het klaar zijn?

Vervolgens vraagt mevrouw Robeyns aandacht voor de toeristische ontwikkeling en ontsluiting van het enige Vlaamse nationaal park, de Hoge Kempen, en voor de specifieke problemen van de vakantieparken, die een terugval kennen. Welke initiatieven plant de minister? Verder is de vraag hoe hij concreet ondernemerschap en innovatie wil stimuleren. Hoe ziet hij het nieuwe premiebesluit voor gerichte ondersteuning in de logiesector? Wordt daarover overlegd en wanneer zal het uitgevoerd worden? Bij de marketing is het van belang de diversiteit van de regio's te onderstrepen. Dat de minister het voortbestaan van de brochure Vlaanderen Vakantieland garandeert tot minstens 2012, is positief.

Mevrouw Robeyns is ook bijzonder blij met de aandacht voor de doelgroepen die met financiële en andere drempels te maken krijgen. Het steunpunt Vakantieparticipatie speelt een heel belangrijke rol ten aanzien van mensen die in armoede leven. Meer en meer mensen maken gebruik van dit lovenswaardige initiatief. Het lid is blij dat de minister extra ondersteuning als noodzakelijk omschrijft, want door de stijgende populariteit is het plafond vrijwel bereikt.

Wat jeugdtoerisme betreft, is vooral de zonevreemdheid van jeugdverblijven een belangrijk probleem. Mevrouw Robeyns vraagt meer uitleg bij de on vervulde voorwaarden waardoor de aanbevelingen niet zijn uitgevoerd. Is de taskforce al samengekomen? Op welke termijn ziet de minister een oplossing? Tot slot pleit ze voor onderzoek naar de specifieke reisverwachtingen van jongeren. Gezien het belang van de overnachtingen in schoolverband is ook hier goede samenwerking met Onderwijs aangewezen.

6. Tussenkoms t van de heer Lieven Dehandschutter

De heer *Lieven Dehandschutter* vindt dat de minister terecht het belang van toerisme als volwaardige economische sector onderstreept. Hij zorgt voor heel wat niet-delokaliseerbare werkgelegenheid, ook voor laaggeschoolden. Vlaanderen mag fier zijn op zijn toeristisch aanbod van hoge kwaliteit en de nota is terecht ambitieus om zich niet te beperken tot promotie in de buurlanden.

De nota continueert inderdaad het beleid uit de vorige regeerperiode, dat door de sector werd gewaardeerd. De heer Dehandschutter herinnert aan de trofee die minister Bourgeois kreeg van de Vereniging van Vlaamse Reisbureaus.

Het project Groote Oorlog 2014-2018 zal volgens het lid blijvende waarde genereren en dat niet alleen op toeristisch vlak maar voor de Vlaamse uitstraling in het algemeen. Het zal in meerdere opzichten grensoverschrijdend zijn. Niet alleen moeten ook andere Vlaamse plaatsen betrokken worden, maar evenzeer Franse streken als Picardië en Artesië, en beleidsdomeinen als Jeugd, Onderwijs en Cultuur. Hij vraagt aandacht voor de vredesgedachte en voor de oorlogservaring van de gewone mens uit verschillende landen en culturen.

Dat verder werk gemaakt moet worden van de promotie van de Vlaamse kunststeden, acht de heer Dehandschutter evident. Positief is ook dat de minister het MICE-toerisme wil aanmoedigen, dat nog onderbenut wordt in de rand van de economische polen. Ook de Vlaamse kust blijft een zeer belangrijke binnen- en buitenlandse troef. Verder wil N-VA de promotie van fietstoerisme benadrukken, ook in regio's zonder grote trekpleisters. Het lid wijst op het overweldigende en onmiddellijke succes van het Waaslandse fietsroutenetwerk. Het komt er nu op aan de belevingswaarde en infrastructuur te versterken. In dat verband is het ook goed dat het centrum Ronde van Vlaanderen verdiende aandacht kreeg in de nota.

De N-VA-fractie wenst de minister en de nieuwe administrateur-generaal succes bij de noodzakelijke hervorming van Toerisme Vlaanderen. De heer Dehandschutter vestigt tot slot de aandacht op twee cultuurtoeristische producten van het Waasland. Het eerste is het reuzenerfgoed, een cultuur die in Frans-Vlaanderen bijvoorbeeld weer tot leven is gekomen en waarmee ook wordt uitgekapt. Enkele zijn al door de UNESCO erkend als werelderfgoed, maar er is nog heel wat mogelijk. In het Waasland leven er niet minder dan 67. Het Wase reuzenjaar 2009 was een gigantisch succes.

Daarnaast werden de gebruiken rond Sinterklaas en Sint-Maarten in het Waasland, Sint-Niklaas en Beveren door de vorige regering erkend als immaterieel erfgoed. Men mikt nu op een erkenning door de UNESCO als immaterieel cultureel erfgoed en hoopt dat

Toerisme daarop inspeelt. Als mogelijkheden voor ondersteuning noemt hij de nationale intocht van Sinterklaas en het Huis van Sinterklaas, waar de kinderen kunnen kennismaken met de heilige man en zijn zwarte pieten. Dat laatste was vorig jaar een groot succes in Sint-Niklaas en Sint-Truiden.

7. Tussenkoms van mevrouw Annick De Ridder

Mevrouw *Annick De Ridder*, commissievoorzitter, informeert naar de stand van zaken in het dossier van de Doelse koggen. Als ze niet snel onderhouden worden, gaat dit watererfgoed voor altijd verloren. Vervolgens wijst zij erop dat Antwerpen door doorgedreven promotie in het buitenland het aantal cruiseschepen dat de stad aandoet, enorm heeft opgedreven. De voorzitter suggereert dat de minister de samenwerking met andere steden coördineert om Vlaanderen nog meer te profileren op dit vlak.

De realisatie van het MAS verloopt volgens plan. Het vormt een mooi voorbeeld van samenwerking tussen stedelijke en Vlaamse overheid. Zoals dat in andere havensteden al langer gebeurt, wordt ook hier het maritieme gekoppeld aan kunst, cultuur en toerisme. Tot slot wijst zij op de mogelijkheden die Olympische Spelen en wereldkampioenschappen bieden om de regionale luchthavens in te zetten met het oog op de huisvesting van toeristen en sportlui in Vlaanderen. Dergelijke sportevenementen zijn immers zo groot geworden dat niet iedereen ter plaatse kan logeren.

III. ANTWOORDEN VAN DE HEER GEERT BOURGEOIS, VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR, INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND

De *minister* waardeert de grote betrokkenheid van de sprekers uit alle fracties. Toerisme heeft inderdaad een groot maatschappelijk en economisch belang. Hij verdedigt de strategische doelstellingen in de nota als welomschreven, duidelijk en ambitieus. De minister verzekert dat de privésector bij het project ‘Groote Oorlog’ wordt betrokken. Hij onderstreept dat erkenning als erfgoed de verdere ontwikkeling van de streek niet in de weg staat. Omdat het project horizontaal is, worden ook andere beleidsdomeinen als Onderwijs betrokken in de taskforce. Dat is ook belangrijk voor de duurzaamheid.

Wat Brussel betreft, stuurde de minister een brief naar schepen Close. Hij hoopt dat men tot samenwerking kan komen en dat de stad zal inzien wat zij te winnen heeft bij deelname aan het Kunststedenactieplan. Dat het alleen met kunst zou te maken hebben, is een vooroordeel, want het gaat net zo goed om de promotie van evenementen, sectoren en producten.

De uitbouw van de fietsroutenetwerken gebeurt in samenwerking met de provinciale toeristische organisaties. Het netwerk moet compleet zijn – van Voeren tot De Panne – in 2010, maar de investeringen in infrastructuur, inrijpoorten en evenementen gaan gewoon door. Ook verdere verfijning is een permanente opgave. Wat de evenementen betreft, wijst de minister op de voorwaarden dat zij verblijfstoerisme genereren en internationaal zijn. De indieners van projecten moeten aantonen dat ze daaraan beantwoorden.

Verder moet de nieuwe administrateur-generaal van Toerisme Vlaanderen de nodige tijd krijgen om een herstructureringsvoorstel te doen. De nota velt inderdaad een diagnose, maar zij is juist. Als audits op een gebrek aan performantie wijzen, moeten maatregelen genomen worden. De minister onderstreept wel dat er geen sprake is van interventie. Het klopt dat het personeelsverloop groot is, maar dat ligt voor een deel aan de interesse van de privésector en voor een deel aan de tijdsgeest, waardoor mensen niet meer hun hele loopbaan op een plek blijven.

Als er bij de regionale luchthavens een toeristische opportuniteit is, zal de minister daar zeker op ingaan, al ligt de hoofdverantwoordelijkheid bij minister Crevits. De ontbrekende spoorverbinding met Rijsel kan hij niet zelf realiseren, hooguit kan hij haar nog eens ter sprake brengen bij de heer Descheemaecker van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (NMBS). Op de luchthaven van Zaventem wordt Vlaanderen ondertussen bekendgemaakt, maar voor de bewerking van de buitenlandse markt is een moderne aanpak ter plaatse belangrijker. Mensen die op de luchthaven arriveren, hebben hun keuze immers al gemaakt, wat niet belet dat onthaal belangrijk is.

De minister wijst op het grote onderscheid tussen de strategische en operationele plannen en de impulsprogramma's. Hij zal een nota laten maken en ter beschikking van de commissie stellen met een overzicht en de timing. De impulsprogramma's leiden net tot vereenvoudiging. Het is de bedoeling om middelen samen te brengen die nu verspreid zitten bij directe investeringen, bij tewerkstellingsprogramma's, bij de toeristisch-recreatieve projecten, bij het Kustactieplan, bij het Kunststedenactieplan, bij de marketing. Die bundeling maakt het mogelijk gestructureerd het volledige product aan te pakken. Nu is de kustpromotie bijvoorbeeld te vaak afhankelijk van het feit of een stad ingaat op een aanbieding, een call. De projecten beantwoorden daarenboven niet altijd aan de criteria. De impulsprogramma's zullen het geheel transparanter maken.

De minister is er niet van overtuigd dat het nodig is een decretale basis voor het kunststedenbeleid te creëren. Het is niet de eerste keer dat Open Vld pleit voor een nieuw decreet, maar tegelijk tegenstander is van te veel regels. Om in aanmerking te komen voor promotie in het buitenland moet een stad voldoende groot zijn, er moet onder meer voldoende logies zijn. Steden als Leuven en Mechelen boeken grote vooruitgang maar blijven als kunststeden de kleine broertjes van Antwerpen, Brussel en Gent. De beperkte middelen moeten gaan naar de buitenlandse promotie van die grotere steden.

Er komt met assistentie van Toerisme Vlaanderen een plan voor het MICE-toerisme. Maar een van de problemen in Leuven blijft de logiescapaciteit. Het heeft weinig zin grote congressen binnen te halen als er onvoldoende logiesmogelijkheden zijn. Toerisme Vlaanderen is best geplaatst om de capaciteit en de kwaliteit te beoordelen. Vooreerst moet er een grote congresruimte zijn, zoals de Albertina in Brussel. In Antwerpen wordt de Elizabethzaal daarvoor aangepast. Daarnaast moeten er kleinere zalen zijn voor seminars en dergelijke. Tot slot moet er voldoende logiescapaciteit zijn. Toerisme Vlaanderen zal een plan voor congresterisme opstellen.

De regio's met toeristisch potentieel zijn eigenlijk de groene regio's. De indeling is afkomstig van de provinciale toeristische organisaties. Het is niet de bedoeling regio's bij te creëren. Limburg zal de prioritaire groene regio zijn omdat de middelen beperkt zijn. De minister hoopt vanaf 2013 over bijkomende middelen te beschikken onder meer voor een impulsprogramma. Bij de regeringsvorming is immers afgesproken dat de middelen voor toerisme in de loop van de regeerperiode behoorlijk zullen stijgen. De stijging zal afhankelijk zijn van de economische groei. De minister hoopt op minimum 5 miljoen euro. De regio's zullen dus zo snel mogelijk in de impulsprogramma's terechtkomen.

De uitvoering van het beleid inzake cultuur- en het erfgoedtoerisme gebeurt door het agentschap Toerisme Vlaanderen. Cruisetoeerisme is inderdaad niet vermeld in de beleidsnota, nochtans is die kleinere niche niet onbelangrijk. Een aantal steden speelt erop in, onder meer Antwerpen en Brugge voeren een dynamisch beleid. De minister heeft geprobeerd om een aantal federale obstakels weg te nemen. Hij heeft het gevoel dat de controles en administratieve rompslomp voor opvarenden die aan wal komen, verminderd zijn. In de marketingstrategie van Toerisme Vlaanderen komt het cruisetoeerisme niet aan bod.

Bij de voorbereiding van de beleidsnota heeft de minister uitvoerig gesproken met de privésector. Alle sectoren, Ho.Re.Ca Vlaanderen, de Vereniging van Vlaamse Reisbureaus, de vastgoedsector CIB, de Kampeerfederatie, worden betrokken bij het beleid via het raadgevend comité. De samenwerking kan nog beter. De administrateur-generaal van Toerisme Vlaanderen zal een herstructureringsvoorstel uitwerken voor de samenwerking.

De zorgen over de professionaliteit pareert de minister door te verwijzen naar de bestaande opleidingen, onder meer voor hotelmanagement. Hij betreurt dat de sector niet altijd aantrekkelijk is voor werknemers, onder meer door het weekendwerk. De sector heeft het almaar moeilijker mensen te vinden. De minister heeft opdracht gegeven contact te leggen met het kabinet-Muyters om de mogelijke oplossingen te bespreken. De vorige minister van Werk heeft samen met de sector plannen gemaakt voor opleidingen. Allicht is meer mogelijk, zeker in tijden van crisis is het nodig werkzoekenden te verplichten jobs aan te nemen waarvoor ze geschikt zijn. Dat is echter een RVA-aangelegenheid (RVA: Rijdsdienst voor Arbeidsvoorziening). De Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) bemiddelt, RVA bestraft weigeringen.

De heer De Meulemeester acht de toeristische regelgeving te ingewikkeld en haalt het voorbeeld aan van de groene sleutel. Dat is echter een internationaal label, het bedrijf moet beantwoorden aan een aantal duurzaamheidscriteria. Dat moet gecontroleerd worden, het volstaat niet dat een bedrijf een verklaring op erewoord geeft. De groene sleutel is een belangrijk promotiemiddel.

Het is moeilijk een overzicht te geven van de middelenverdeling van de buitenlandse markten. Niettemin zal de minister Toerisme Vlaanderen vragen er een nota over op te stellen. Een aantal posten is niet imputeerbaar. De minister wijst erop dat er heel veel promotie gebeurt met heel weinig middelen, onder meer de zogenaamde free publicity. Dat zijn artikelen in bijlagen van kranten of in magazines. Daarvoor volstaat het vakjournalisten naar hier te halen en ze rond te leiden. De impact van het marketingbeleid is dus niet enkel af te leiden uit de middelen.

De werking van de buitenlandkantoren moet worden geëvalueerd. In de beheersovereenkomst van Toerisme Vlaanderen staat dat er jaarlijks twee buitenlandkantoren moeten worden geëvalueerd. Die evaluatie is nog niet gestart. Met de nieuwe administrateur-generaal is afgesproken dat er vanaf 2010 vier agentschappen per jaar zullen worden geëvalueerd. De resultaten van een kantoor mogen niet beoordeeld worden op basis van een jaar werking. Het toerisme uit het Verenigd Koninkrijk lijdt momenteel onder de koers van de euro, dat heeft niets te maken met de werking van het kantoor in Londen.

Het heeft inderdaad geen zin overal buitenlandkantoren op te richten, maar de minister is wel overtuigd van hun meerwaarde. De doorlichting moet uitwijzen of alle kantoren goed werken, of er moeten sluiten of bijkomende opgericht worden. Internetpromotie volstaat niet, het komt erop aan in kranten, magazines, brochures te verschijnen. Dat gaat niet altijd vanuit Brussel. In China is er een buitenlandkantoor, maar in India, Rusland is er een agent aangesteld.

Over de herstructurering van Toerisme Vlaanderen zal de minister niets zeggen. Hij wil de administrateur-generaal, die pas in dienst is, de kans geven zijn visie te ontwikkelen.

Bijkomende middelen zijn welkom, maar de minister wil onderbenutting zoveel mogelijk vermijden. De terugschroefing van de middelen zal er hopelijk toe leiden dat ze efficiënt ingezet worden, maar een besparing van 8 percent zal altijd effecten hebben.

De minister zal zelf geen deel uitmaken van het Belgische voorzitterschap. Hij stelt voor een nota op te stellen en een toelichting te organiseren over de Interregprogramma's. Dat

kan dan de aanleiding zijn om de Europese kwesties waaronder het Belgische voorzitterschap, in de commissie te bespreken. Ook het Lissabonverdrag kent de Europese Unie (EU) niet veel bevoegdheden inzake toerisme toe.

Het collectieve sociaal toerisme voor volwassenen komt misschien te weinig aan bod. De huidige subsidieregels blijven gelden. De resterende sociale instellingen investeren in duurzaamheid en energie. Ze vallen zeker niet buiten het blikveld van het beleid. Calypso zal deel uitmaken van de voornoemde Europese nota.

In het onderdeel over evenementen van het project Groote Oorlog zullen ook de andere steden aan bod komen. Ze zullen ook deel uitmaken van de marketing, maar het front lag in de Westhoek, dus daar ligt het zwaartepunt. De minister beaamt dat de grote veldslagen meer aandacht gekregen hebben dan de rol van het Belgische leger in de noordelijke Westhoek. Ook het stukje onbezet België mag aandacht krijgen. Het mag inderdaad geen zuiver toeristisch verhaal zijn, maar ook aspecten als vrede en de internationale dimensie moeten worden belicht. De minister hoopt dat het onderwijs er uitvoerig aandacht zal aan besteden. Onderwijs maakt trouwens deel uit van de taskforce. De minister zal het project coördineren.

De administrateur-generaal gaat na of Tafelen in Vlaanderen structureel kan worden ingebed in Toerisme Vlaanderen (TVL), maar de samenwerking met de privésector moet worden gehandhaafd. Ho.Re.Ca Vlaanderen is er heel tevreden over, het is heel positief voor de sector. Voor de buitenlandpromotie van het initiatief zijn bijkomende initiatieven nodig.

De Ensor tentoonstelling in Parijs valt onder Internationaal Vlaanderen, de bevoegdheid van de minister-president.

De interne staatshervorming valt onder de bevoegdheid Binnenlands Bestuur. De minister zal begin 2010 een plan van aanpak om samen met de steden en gemeenten en provincies tot een plan te komen, aan de regering voorstellen. Dat plan moet in werking treden vanaf eind 2010, begin 2011. Uiteraard zal er grote aandacht gaan naar toerisme, dat momenteel over de drie beleidsniveaus verdeeld is.

Het fietsactieplan en het fietsroutenetwerk zullen rond zijn eind 2010.

Voor de statistieken over toerisme is Vlaanderen afhankelijk van de federale overheid. Het is goed dat de Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid (DAR) de opdracht krijgen om na te gaan wat de impact van toerisme op het bruto nationaal product (bnp) is. Een van de aspecten is de impact, de omzet van het kusttoerisme. Westtoer verspreidt andere cijfers dan de cijfers die TVL heeft, onder meer over het tweedeverblijfstoerisme. Het is echter niet goed als het toerisme daartoe beperkt wordt, zo is er bijvoorbeeld behoefte aan meer hotels. Ook het kampeertoerisme staat onder druk. In de eerste plaats is dat een kwestie van ruimtelijke planning. Knokke wil er door zijn ruimtelijke planning voor zorgen dat er nieuwe hotels komen. Om het toerisme levendig te houden, moet er voldoende variatie zijn, onder meer in de aard van de bezoekers. De kust heeft heel wat troeven, maar de minister wil ook nieuwe producten ontwikkelen, zowel voor onthaal als voor sanitaire mogelijkheden en zo de kust aantrekkelijk houden voor alle doelgroepen, ook jongeren en gezinnen. Hij wil de samenwerking tussen de kustgemeenten bevorderen, maar ook de samenwerking met het hinterland. Het is jammer dat bepaalde kustgemeenten de toeristen niet wijzen op de recreatieve mogelijkheden en bezienswaardigheden in Brugge, Gent, Ieper. Dat is alleen maar een extra troef voor de kust. Toeristen zullen de kust des te meer waarderen wegens de verscheidenheid aan mogelijkheden.

Groene regio's trekken voornamelijk binnenlandse toeristen aan. Daarom zal de minister TVL vragen om er promotie voor te voeren in Vlaanderen Vakantieland. Limburg is goed

voor bijna de helft van het binnenlandse toerisme. Limburg, de enige provincie zonder kunststad, is een groene regio die ook succesvol buitenslands te promoten valt, maar dan enkel in de buurlanden. TVL doet dat ook. De Vlaamse Ardennen is een ander voorbeeld, maar niet alle groene regio's zijn geschikt om in het buitenland te promoten.

Om de ruimtelijke ordeningsproblemen van jeugdlogies op te lossen, zijn de voorbije regeerperiode heel wat inspanningen geleverd. Zonevreemdheid kan opgelost worden, met uitzondering van een paar specifieke gevallen, bijvoorbeeld jeugdlogies gelegen in natuurgebieden. De regularisatie is nog niet voor alle logies gebeurd. De taskforce komt volgende week opnieuw bijeen.

De besparingen zijn nodig, maar vormen ook een uitdaging voor de Vlaamse overheid. De minister vraagt TVL met aandrang meer te doen met minder middelen.

De beleidsnota is besproken met de tien burgemeesters en dus niet alleen met Westtoer.

De minister zal aan TVL vragen het nut van de trekkershutten te beoordelen en eventueel bij te sturen.

De minister organiseert Beaufort niet, maar de suggestie het jaartal te vermelden, kan altijd aan de organisatoren overgemaakt worden.

Geen enkele attractie wordt bij naam vermeld, dus ook Plopsaland niet. Natuurlijk zijn dergelijke parken belangrijk voor het toerisme.

Bereikbaar Vlaanderen is een van de prioriteiten. Gelukkig is er nu de hogesnelheidstrein (hst), de vervoersmodus van de toekomst voor afstanden tot 500 kilometer. Jammer genoeg heeft Vlaanderen deels de trein gemist, een aantal prominenten heeft zich er immers tegen verzet. De steden die de hst aandoet zijn de winnaar, gelukkig is Antwerpen er bij. Rijsel bewijst welk effect een hst-station op de ontwikkeling van een stad kan hebben.

De administratieve regeling van het sociaal toerisme wordt zo eenvoudig mogelijk gehouden.

Tafelen in Vlaanderen richt zich niet tot dezelfde doelgroep als de oktoberfeesten in München. Het is geen evenement maar een algemene troef van Vlaanderen. Natuurlijk kan er promotie voor gevoerd worden op buitenlandse evenementen als die aan de criteria voldoen.

De minister hoopt binnenkort in Parijs met de nieuwe secretaris-generaal van de UNESCO, mevrouw Bokova, te spreken over werelderfgoed, en met zijn Franse collega verantwoordelijk voor toerisme over het grensoverschrijdende aspect van het project over Wereldoorlog I. Hij wil ook met Pierre & Vacances, de uitbater van Sun Parcs en Center Parcs, praten over de problemen van de vakantieparken.

Het adviescomité moet betrokken worden bij het premiebesluit. In afwachting loopt de bestaande premieregeling.

De minister deelt de zorg over Vlaanderen Vakantieland. In de vorige regeerperiode besliste TVL totaal prematuur te stoppen met het blad. Die beslissing heeft tot heel wat reacties geleid, onder meer uit de sector. Crossmediale promotie is nodig, dus is beslist het minstens tot 2012 voort te zetten. De minister wil het niet stopzetten zonder geldige alternatieven. Hij wil de sector niet verontrusten en het blad heeft nog altijd een functie.

Sociaal toerisme moet inderdaad extra ondersteund worden. MICE-toerisme is nog onderbenut, TVL zal de komende maanden voor die sector heel wat inspanningen leveren.

Er is een plan om Titania 2012 in Gent te organiseren. Misschien kan nagegaan worden of het Waasland daaraan kan meewerken. Dat is echter een privé-initiatief. De administrateur-generaal vertelde dat het buitenlandkantoor in Parijs in plaats van een klassieke nieuwjaarsreceptie een sinterklaasviering georganiseerd heeft. Dat is vast goed nieuws voor Sint-Niklaas.

De minister heeft in de commissie bevoegd voor Onroerend Erfgoed al uitgebreid geantwoord op de vragen over de Doelse kogge. Het is de bedoeling de boot te redden, na een al te lang verblijf in de containers. De meest noodzakelijke werken zullen gebeuren in het waterdok van het laboratorium te Borgerhout. In de loop van januari wordt de kogge naar daar overgebracht en een eerste keer behandeld. Als dat achter de rug is, zal de boot verhuizen naar de diensten te Oostende die de volledige conserveringswerkzaamheden zullen uitvoeren. Er wordt onderzocht of het publiek de werkzaamheden kan bezoeken. In ieder geval zullen de verschillende fasen voldoende geregistreerd worden zodat, ook als de kogge niet meer te redden valt, er toch informatie voorhanden blijft. Er zijn verschillende gegadigden om het schip, eens gerestaureerd, tentoon te stellen. Dat valt onder de bevoegdheid Cultuur. De minister hoopt dat de uiteindelijke bestemming voldoende toeristisch kan worden ontsloten. Het is immers een topattractie. Misschien kunnen Antwerpen en het Waasland ervoor samenwerken, de tentoonstelling van het schip zal immers heel wat midelen vergen. Maar dat is pas voor 2018.

Er zijn Vlaamse touroperators en reisbureaus die al pakketten uitwerken voor de Olympische Spelen van Londen 2012. Ook TVL gaat na of het mogelijk is toeristen in Vlaanderen te logeren die dan met een snelle verbinding naar Londen kunnen.

De minister besluit dat hij grote ambities heeft op het vlak van Toerisme. Hij hoopt in alle partijen daarvoor medestanders te vinden. Toerisme moet deel uitmaken van het plan Vlaanderen in Actie, want levert een belangrijke bijdrage aan de welvaart. Tegen 2018 moet toerisme een grote factor van welvaart en werkgelegenheid vormen.

IV. MET REDENEN OMKLEDE MOTIES

Tot besluit van de beleidsnota Toerisme 2009-2014 werden met redenen omklede moties aangekondigd door:

- de heer Marnic De Meulemeester;
- de heren Stefaan Sintobin en Joris Van Hauthem;
- de heer Johan Verstreken, mevrouw Els Robeyns en de heer Lieven Dehandschutter.

De voorzitter,

Annick DE RIDDER

De verslaggever,

Johan VERSTREKEN